

www.pezincan.pezinok.sk » Pôvodná stránka » Ročník 2016 » Tip na výlet od Pezinčanky ktorá zachraňuje hrad

Tip na výlet od Pezinčanky ktorá zachraňuje hrad

Júl 2016 / Prečítané 83 krát

Barbora Šusteková, archeologička – Pezinčanka, pracovníčka Krajského pamiatkového úradu Bratislava, sa spolu so svojim partnerom a skupinou dobrovoľníkov už skoro desať rokov stará o zrucaninu hradu Tematín pri Piešťanoch. Prvotné nadšenie vyústilo do profesionálnej obnovy a dnes má občianske združenie Hrad Tematín hrad v správe a k tomu 10 zamestnancov financovaných z grantu. Za roky tvrdej práce sa ruina hradu zmenila na nepoznanie.

Vznik hradu Tematín je doposiaľ zahalený tajomstvom. I keď sa vie, že jeho prvé murované múry vznikli po tom, čo Tatári vyplienili našu zem, stále je veľa nejasností, prečo hrad postavili na tak odľahlom mieste. Traduje sa, že jeho funkciou bolo sledovanie západnej hranice Uhorska, no na tento účel boli vybudované prednostne hrady Čachtice a Beckov. Tematín svojou polohou v pohorí Považský Inovec je trošku od ruky a nie

je ani situovaný na okraji pri doline, aby posol mohol rýchlo niesť zvesť ďalej. Napovedalo by to teda tomu, že hrad bol niečo ako miesto posledného útočiska, avšak hrady tohto typu sa nestavali na tak dobre viditeľných miestach. Domnievame sa preto, že hrad ležal na jednej z dôležitých horských ciest vedúcich na Ponitrie. Túto cestu využívali obchodníci a po náročnom výstupe na hrebeň večer nachádzali v priestore hradu útočisko pred lúpežníkmi či nepriaznivým počasím. Podľa rýchlosti vozov aj interval cesty vychádza veľmi dobre, a to na jeden smer deň do Nového Mesta nad Váhom (prípadne na Čachtický či Beckovský hrad) a na opačný smer po kľukatých horských cestách jeden deň na Topoľčiansky hrad. Samozrejme, za takéto služby prichýlenia na hrade sa platili poplatky.

Zaujímavé je väznenie šintavskej bosorky – Anny Rosiny Listiusovej, manželky Stanislava Thurzu, ktorý ju pre jej krutosť uväznil na hrade Tematín na niekoľko rokov. Zatiaľ čo príbeh Bátoričky je svetovo známy, vedú sa siahodlhé špekulácie, či nebola len ukrivdená bylinkárka, bosoráctvo Anny Rosiny bolo dokázané i vďaka tomu, že si svoje obete nevyberala a vyžívala sa v sadizme služobníctva, detí, mužov i starcov, čo potvrdili obete na úteku. Pre svoje zločiny bola odsúdená na sťatie, avšak pochádzala z významnej dolnorakúskej rodiny napojenej na samotného panovníka Ferdinanda III. Ten ju potom omilostil na doživotné väznenie. Zomrela v tichosti, väznená na šintavskom hrade pod dohľadom Mikuláša Esterházyho.

Opravovať hrad nie je také jednoduché, ako sa na prvý pohľad zdá. Každý úkon treba starostlivo naplánovať, prebrať s odborníkmi, naprojektovať a potom to ešte raz ide na posúdenie. Tento rok zachraňujeme dve najhodnotnejšie a zároveň najstaršie budovy hradu, a to bránovú vežu a náročnú vežičku, ktorá je staršia ako veľká obranná veža – dominanta hradu. Sú to stavby postavené okolo roku 1250, takže už čoto zažili. Aktuálne prebieha archeologický výskum bránovej veže. Takže po 200 rokoch ľudia budú môcť vidieť túto bránu v plnej kráse ako dôkaz majstrovstva z pred vyše 750 rokov. Dokončiť by sa malo niekoľko zásahov na troch ďalších budovách. Ak všetko dobre pôjde, podarí sa nám tento rok stabilizovať skoro všetky budovy a časti budov označené ako staticky v dezolátnom stave. Pýtate sa prečo to opravujeme? Prečo to nezahájime a nepostavíme na novo? Odpoveď je, že počtem by to nebol originál pred 750 rokov, ale len napodobnená replika, ktorú si môže ktokoľvek postaviť doma na záhrade. Práve v tom je veľká cena pamiatky, že ide o originál, že tie kamene kládli v pote ruky ľudí generácie vzdialených od nás. Ak by po nich ostalo stáť čo i len niekoľko kameňov alebo múrikov, stále má cenu to uchovávať a chrániť.

Tento rok vďaka podpore Ministerstva kultúry SR spolu s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny z ESF v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia sa podarilo na hrade Tematín zamestnať 10 ľudí na dobu 7 mesiacov. Ide ako o mladých ľudí i o skúsených chlapov z okolia hradu, ktorým všetkým patrí veľká úcta, pretože i keď mzda nie je vysoká, ich pracovné nasadenie je úžasné. Denne sa presúvajú na hrade tony materiálu, ktoré treba vyťahovať na lešenia a starostlivo namurovať stredovekou technikou. Počas niektorých víkendov na hrade zamestnancov vystriedajú dobrovoľníci, takže sa na hrade pracovný ruch nezastaví celý mesiac.

Hrad Tematín je vzdialený od Pezinka iba 1,5 hodiny autom, a pre svoju krásnu polohu uprostred lesov je ako stvorený na rodinný výlet. Peší výstup hore je peknou nenáročnou túrou a inou cestou sa môže stať aj cyklistickým zážitkom. Priamo na hrade môžete stráviť celý deň. Oddýchnete si na príľahlej hradnej lúke s altánkom a ohniskom, kde sa dá aj prenocovať v stanoch. Hoci hrad ešte zatiaľ nemá stálu turistickú službu ani sprievodcu, v lete takmer nie je dňa, kedy by ste tam nenašli niekoho z tímu pracovníkov alebo dobrovoľníkov, ktorí vám ochotne ukážu výnimočné zákutia zrucaniny a poskytnú zaujímavý výklad.

Leto je v plnom prúde, a tak neváhajte, výlet na Tematín vás naplní krásnymi zážitkami, novými poznatkami, a zároveň sa môžete stať súčasťou výnimočného a skvelého projektu záchranu a rekonštrukcie významnej historickej pamiatky. Dobrovoľným vstupným alebo priamo príspevkom na účet združenia môžete aj pomôcť aj vy. Viac informácií a aj presnú navigáciu na hrad nájdete na www.tematin.eu alebo FB <https://sk-sk.-facebook.com/www.tematin.eu/>

Mojmír Choma